

WOLFGANG SCHULLER (coordonator), *Siebenbürgen zur Zeit der Römer und der Völkerwanderung*, Köln-Weimar-Wien, Böhlau, 1994, 276 p.

Cu un titlu incitant și sub girul prestigios al lui Wolfgang Schuller - profesor de istorie antică la Universitatea din Konstanz, Germania - cartea *Siebenbürgen zur Zeit der Römer und der Völkerwanderung* reunește cea mai mare parte a referatelor susținute, în anul 1988, la Mainz. Volumul conține nume repute ale istoriografiei românești și de peste hotare, iar textele tratează probleme despărțite de intervale mari de timp (din neolitic până la sfârșitul Imperiului Carolingian), dar unitare din punct de vedere tematic.

Cartea este deschisă de lucrarea regretatului Kurt Horedt, *Die Kulturdrift aus der Ägäis in den Raum zwischen Theiss, Donau und Dnjester*. Autorul, în memoria căruia a fost dedicată această carte, urmând teza lui Fritz Schachermeyer, descrie „fluxul cultural“ ce avut loc dinspre Marea Egee spre regiunile carpato-dunărene. În sprijinul teoriei sale, Kurt Horedt face referire la influențele în arhitectură la templele de tip megaron, la împrumuturile legate de ornamentica în formă de spirală și la împrumuturile care se regăsesc la ustensilele vieții cotidiene și la idoli, amintind în finalul articolului de minereurile aduse din zona Mării Egee.

Arnold Hutmann prin intermediul articolului său, *Die Medizin in Siebenbürgen vor der Einwanderung der Siebenbürger Sachsen*, ne introduce în lumea fantastică și plină de mistere a tămăduitorilor. Folosindu-se din plin de rezultatele cercetărilor arheologice și lingvistice, autorul prezintă într-o manieră originală cunoștințele și activitățile din domeniul medical al populațiilor care au trăit în Transilvania din perioada neolitică până la venirea sașilor.

În articolul *Siebenbürgen in der Römerzeit*, Dumitru Protase prezintă un tablou amănunțit al structurii populației (raportul dintre autohtoni și coloniști), al sistemului de apărare și al vieții economice, sociale și nu în ultimul rând al celei culturale din Transilvania, pentru ca în finalul articolului să pună accent pe continuitatea populației daco-romane de după retragerea aureliană.

Imaginea Transilvaniei din perioada prezenței romane este mult îmbogățită de articolele lui Nicolae Gudea, *Das römische Limes in Siebenbürgen* - în care autorul descrie cu minuțiozitate limesul dacic precum și locurile unde armata romană din provincia Dacia și-a construit locurile de cantonare - și Mircea Babeș, *Zur Frage der Kontinuität und Romanisierung der Geto-Daker*, unde autorul încearcă să demonstreze supraviețuirea unei culturi dacice preromane în perioada stăpânirii romane în Dacia. Mircea Babeș consideră că teoria lui nu neagă procesul de romanizare pentru că romanizarea a fost în primul rând un proces lingvistic

datorită adoptării limbii latine. Discuția privind problema continuității este purtată pe un ton firesc, lipsită în totalitate de acele vicii terminologice care erau prezente în unele discursuri de dinaintea anului 1989.

Attila Kiss descrie în articolul său, *Über ein Insigne des Gepidenkönigs Omharus von Apahida*, saga recuperării pieselor lor de la Apahida și stadiul cercetărilor istorice legate de această descoperire. Autorul crede că aceste ornamente provin de la o coroană primitivă probabil de regele Omharus, în secolul al V-lea, din partea curții bizantine. Dacă teoria lui Attila Kiss va fi acceptată de lumea științifică, înseamnă că prima încoronare a unui rege germanic a avut loc în Transilvania, mai precis la reședința sa, pe care istoricul maghiar o localizează în apropiere de Cluj-Napoca.

Eva Garam în articolul intitulat *Die Awaren in Siebenbürgen*, tratează istoria avarilor de la formarea lor, prin unirea, în secolul al VI-lea, a hephtaliților cu populațiile shuan-shuan, până în secolul al IX-lea, când avarii dispar de pe scena politică a Europei fiind absorbiți de populația maghiară.

În articolul *Zur Frage der Frühslaven in Siebenbürgen*, regretatul arheolog Radu R. Heitel abordează controversata problemă a prezenței slavilor în spațiul transilvan. Autorul este de părere că primele prezențe slave (secolul al VI-lea) în Transilvania au fost sporadice, având caracterul unor razii, invazia de mai târziu (secolul al VII-lea) a populațiilor slave fiind caracterizate de numeroase conflicte cu gepizii, avarii și populația romanizată, spre finele secolului al VII-lea slavii din Transilvania sfârșind prin a fi asimilați.

O imagine de ansamblu asupra istoriei Transilvaniei de la războaiele marcomanice până la venirea maghiarilor ne oferă Herwig Wolfram în articolul său *Donau- und Karpatenraum von Völkerwanderung bis Karolingerzeit*.

Cartea se încheie cu articolul istoricului clujean, acum în Germania, Volker Wolmann, *Die Erforschung der Römer- und Völkerwanderungszeit in Siebenbürgen*. Foarte bine documentat, articolul ne prezintă largul interes pe care l-a suscitât, începând din evul mediu până în epoca contemporană, trecutul Transilvaniei.

Cartea nu are pretenția de a oferi o imagine exhaustivă asupra istoriei Transilvaniei începând din neolitic și până la venirea maghiarilor, dar ne ajută să ne formăm o părere asupra complexității acestui spațiu central-european, care, după cum am putut remarca, a fost din cele mai vechi timpuri un spațiu multicultural.